

2000-LUKU JA GLOBALISAATIO

Vuosituhanen vaihteessa joka puolella varoitettiin Y2K-ongelmista. Suuri osa huolesta osoittautui aiheettomaksi. Hyvä niin. Riski oli kuitenkin todellinen ja siihen varauduttiin, vaikka kovin myöhään. On käsittämätöntä, että vielä 1990-luvun alussa tehtiin ohjelmia, jotka eivät osanneet siirtyä vuosisadalta toiselle vaan vuodesta 99 vuoteen 00.

Uusi vuosituhat tuo uudet haasteet, samalla monet vanhoista kärjistyvät. Suomella on aina pienen maan ongelmat edessään. Olemme vääjäämättä globalisaation edessä. Tietoliikennetyhdet kehittyvät niin huimaa vauhtia, että ihmisen on vaikea pysyä perässä. Globalisaation yhteydessä myös pääoma keskittyy. Suomesta löytyy runsaasti esimerkkejä globalisaatiosta, niin sen eduista kuin haitoistakin.

Olipa kerran Nokia ja MikroMikko. Sitä ennen oli Nokia ja kumisaapas. Aika kului, 1980-luvun vuodet vierivät ja MikroMikkoa seurasi MikroMikko 2. Kului taas muutama vuosi ja tilalle astui MikroMikko 3. Samaan aikaan Nokia panosti tietoliikenneteknikkaan ja autoradiopuhelimiin. Raskaiden ARP-puhelinten sijaan astuivat kännykät ja GSM. Lamavuonna 1991 Nokia teki valinnan, myi MikroMikon monikansallisille ostajille ja keskittyi kännyköihin.

Nokiaa ajatellen valinta oli hyvä. Vuonna 1991 Nokia oli Suomen viidenneksi suurin, mutta kansainvälisesti katsoen pieni yritys. Pian kännykät osoit-

SISÄLLYS:

3

Pääkirjoitus

6

Tietotekniikan esihistoriaa suomalaisin voimin. Kun Erkki Laurila toi matematiikkakoneen Suomeen ja tarjosi sitä kaikille 1944–1954

Petri Paju

14

Saidanlahden sahan vaiheet

Marko Toppi

28

Suomen tekniikan historian ja museotoiminnan lyhyt historia

Kimmo Antila ja Panu Nykänen

44

Tekniikan Historian Seura THS ry:n jäsenluettelo

50

Keskustelua

56

Kirja-arvostelut

60

Museot

65

Uutiset

69

Abstracts

tautuivat 1990-luvun rahasammoksi, ja Nokian menestyksen vanavedessä koko Suomi nousi lamasta.

Mitä tapahtui MikroMikkoa tuotaneille tehtaille Espoon Kilossa? Uusi omistajien hallussa niillä tehtiin tietokoneita kunnes vuosituhannen vaihe toi tehtaalle tuomion. Globaalisen yrityksen ei kannata pitää pientä vaikkakin tuottavaa yksikköä toiminnassa, joten Fujitsu-Siemens sulkee tehtaan. Suurelle monikansalliselle yritykselle pieni yksikkö kaukaisessa kalliin työvoiman maassa on usein rasite, josta on syytä päästä eroon. Lähes päivittäin saamme lukea suurfuusioista, joilla muodostetaan entistä suurempia yrityksiä. Yksittäiset työntekijät eivät niissä paljoa paina, eivät myöskään pienet tuotantoyksiköt.

Ulkomaalaisomistus ja globalisaatio on uhka menestyvänkin yrityksen työväelle. Poissa on vanhan teollisuusyhteisön patruunahenki, jonka mukaan omista on pidetty huolta. Vai onko tuokin ajatus vain menneisyyden nostalgista kaunistelua?

Onhan ennenkin ostettu kilpailijoita tai kysyttyjä tuotemerkkejä pois markkinoilta, fuusiot ovat aina olleet osa teollisuuden arkipäivää. Selkeitä esimerkkejä löytyy vaikka metalli- ja kemianteollisuuden alalta. Historiantutkijat näkevät lähteissään vastaavia ilmiöitä jo ainakin sadan vuoden takaa, eikä 1800-luvun lopun maailmaa ainakaan kansainvälisten yhteyksien puutteesta voi moittia.

Historiankirjoittajilla on tässäkin paljon tutkittavaa, jotta kysymys ei jää pelkäksi Y2K-liturgiaksi.

Georg Haggrén

Tekniikan Waiheita on Tekniikan Historian Seura ry:n kustantama aikakauslehti. Lehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa. Lehden tilaushinta on 150 mk/ vuosi. Irtonumerohinta 40 mk. Tilauksen voi tehdä sähköpostitse (ks. toimituksen osoitteet).

Tekniikan Historian Seura ry:n jäsenille lehti lähetetään jäsenetuna. Kestotilaus jatkuu ilman eri uudistusta tilauksen peruutukseen asti. Tilauksen voi peruuttaa ilmoittamalla asiasta toimitukselle. Toimitus myy lehden vanhoja numeroita irtokappaleina mikäli niitä on jäljellä.

Tilaukset ja osoitteenmuutokset: PL 165, 00171 Helsinki.

Ilmoitusmateriaali: T.Huone/Savolainen, Urheilukatu 16 C piha, 00250 Helsinki.

Lehti vastaanottaa julkaistavaksi kirjoituksia teknologian historian eri aloilta. Aineiston jättö kesäkuun numeroon 2/2000 viimeistään 15.5.

Tekstit pyydetään kirjoittamaan riittäväillä marginaaleilla 2-rivivälillä yhdelle puolelle arkkiä. Lähetykseen toivotaan liitettäväksi tekstitiedosto korpulla.

Mikäli kirjoitus on primaaritutkimus, käytetään nootituksessa loppuviitteitä. Jos kirjoitus on lyhennelmä, noottien määrä pyritään supistamaan minimiin ja kirjallisuutena mainitaan alkuperäinen teksti.

Lehti ottaa arvosteltavaksi alalta kirjoitettuja julkaisuja, painotuotteita ja näyttelykäsikirjoituksia.

Lehti ei palauta pyytämättä lähetettyjä tekstinäytteitä tai valokuvia. Valokuvien käsittelystä pyydetään sopimaan erikseen toimituksen kanssa.

Artikkelien sisällöstä ja niissä esiintyvistä mielipiteistä ja kuvien julkaisuoikeudesta vastaa kirjoittaja.

TOIMITUSNEUVOSTO

Lars Hukkinen, Pertti Kaarna, Georg Haggrén, Tuula Kuusisalo, Karl-Erik Michelsen, Panu Nykänen